

Neden Canımız Yanar?

Geçmişten Günümüze Ağrı

Dr. Frank T. Vertosick Jr.

Çeviri: Mine Şengel

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Haziran 2011

Her birey farklı derecede ve farklı sıklıkta maruz kalsa da ağrı insan yaşamının kaçınılmaz bir parçası. Öyle ki yaşam kalitesi kavramında tanımlayıcı bir yere sahip; ağrıdan uzak kalmayı başarmak yüksek kalitede bir yaşamdan ilk bekle-diklerimiz arasında. Genellikle ağrıdan kurtulmakla ilgileniyoruz, ama aslında ağrıyla ilgili süreçler insan vücudunun yapısı, işleyişi ve evrimi hakkında önemli bilgiler barındırıyor. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan geçtiğimiz Haziran ayında çıkan *Neden Canımız Yanar* adlı kitap hepimizi zaman zaman mağdur eden ağrı olgusunu tüm yönleriyle anlatan bir popüler bilim kitabı. Bir sinir cerrahı olan Dr. Frank T. Vertosick Jr.'ın kaleme aldığı eser, insanın çektiği çeşitli ağrıları farklı açılardan ele alarak hem bir tıp ve bilim kültürü kitabı hem de günlük hayattan gerçek örneklerle bir sağlık rehberi olma özelliği gösteriyor.

Dr. Frank T. Vertosick Jr.: Amerikalı bir beyin ve sinir cerrahı olan Dr. Frank T. Vertosick Jr., Pennsylvania Nöroşirurji Derneği'nin eski başkanlarından ve Amerikan Cerrahlar Koleji üyesi. Pittsburg, Pennsylvania'da yaşıyor. *Beynine Bir Kez Hava Değmeye Garsün* (TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, 2003) içinizdeki Deha (Ledo Yayıncılık, 2008) Türkçede yayımlanmış diğer eserleri.

Vertosick kitabına, ağrının doğal bir süreç olduğunu ama ağrıyı yaşamlarımızdan uzak tutabilmek için elimizden geleni yaptığımıza göre öncelikle onu iyi anlamamız gerektiğini vurgulayan bir giriş bölümüyle başlıyor. Yazar bu bölümde ayrıca ağrının, diğer hayvanlardan farklı olarak insan doğasının beden ve zihin ikiliğinden kaynaklı olarak, daha genel bir "acı" olgusuna dönüştüğü karmaşık süreçlerden, farklı kültürlerde ve dinlerde acının nasıl algılandığından bahsediyor.

Sonraki bölümlerde yazar çeşitli ağrı olgularını, örneğin migren, fantom (hayalet) ağrı, disk kayması, doğum ve âdet sancıları gibi ağrıları ele alıyor. Kendisi de yıllarca ciddi migren ağrılarıyla savaştığı yazar kendi ağrı hikâyesinden de bahsediyor. Yazar gerçek hasta hikâyeleri çerçevesinde çeşitli ağrıların biyolojik kökenlerini, evrimsel anlamlarını ve bu ağrılarla ilgili tıbbi uygulamaları anlatıyor.

Vertosick bahsettiği olgular ve süreçlerle ilgili hayli ayrıntılı bilimsel bilgiler sunuyor, ancak akıcı ve sade anlatımı ve etkin betimlemeleri bu kadar teknik bilgiler içeren bir metni bile kolayca okunabilir kılıyor. Ayrıca yazarın empati içeren insani yaklaşımı, tatsız bir konu gibi görünen ağrıyı keyifli bir okuma konusu haline dönüştürüyor. Yazar bir yandan ağrıların biyolojik ve tıbbi yönlerini aktarırken bir yandan da ilginç bağlantılar kurarak ağrılarla ilgili çeşitli süreçlerin ve olguların, insan evrimi açısından anlamını irdeliyor.

Gerçek bir tıp genel kültürü hazinesi olan kitabın, tüm okurlarımıza ağrılarla mücadele için "bilgi silahlarıyla" donanma yönünde ilham vermesini diliyoruz.

Toprak Solucanları

Biyolojileri, Ekolojileri ve Türkiye Türleri

Yrd. Doç. Dr. Mete Mısırlıoğlu

Nobel Yayın Dağıtım, Mart 2009

Biyçeşitliliğin korunmasının ekosistemlerin sürdürülebilirliği açısından çok önemli olduğu biliniyor. Bunun için de biyoçeşitliliğin çok iyi anlaşılması gerekiyor. Oysa tüm gezegeni kapsadığı için biyoçeşitlilik bilgisi çok da kolay ulaşılabilen bir bilgi değil. Ayrıca bu bilginin bütünselliği anlamlı olduğu için, dünya çapında araştırmacıların ortak çalışmaları ve bilgi paylaşımları çok önemli. Üstelik biyoçeşitliliğin korunabilmesi yalnızca bu konudaki bilimsel bilginin ortaya konmasına değil, yeterli düzeyde kamuoyu bilinci oluşmasına da bağlı. Do-

Yrd. Doç. Dr. Mete Mısırlıoğlu: Lisans eğitimi 1993'te Eskişehir Anadolu Üniversitesi Biyoloji Bölümünde, yüksek lisansını 1995'te, doktorasını 2001'de Osmangazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalı'nda tamamladı. Halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent olarak görev yapıyor. Ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanan çok sayıda bilimsel makalesinin yanı sıra iki kitabı ve aralarında TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi'nin de bulunduğu birçok dergide yayımlanan popüler bilim yazıları bulunuyor.

layısıyla biyoçeşitlilik konusunda bilgilendirici ve farkındalık yaratıcı yayınların kamuoyuna ulaşması ayrıca önem taşıyor. Ülkemizde de bu amaca yönelik yayınların sayısı gün geçtikçe artıyor. Ülkemizdeki biyoçeşitliliğin önemli bir parçası olan ve ekosistemlerin işleyişinde sayısız işlev üstlenen bir canlı grubu olan toprak solucanlarına ilişkin bir kitap geçtiğimiz Mart ayında Nobel Yayınları tarafından yayımlandı. Yrd. Doç. Dr. Mete Mısırlıoğlu tarafından kaleme alınan *Topraksolucanları-Biyolojileri, Ekolojileri ve Türkiye Türleri* başlıklı kitap, topraksolucanlarını tanıtmayı ve onların doğadaki rollerine dikkat çekmeyi amaçlıyor.

Kitapta ilk olarak toprak solucanlarının genel vücut yapısı, vücut sistemlerinin yapısı ve işleyişi, beslenmeleri, gelişimleri ve üremelerine ilişkin temel bilgiler veriliyor. Daha sonra ekolojik özellikleri ve işlevleri anlatılıyor. Ayrıca toprak solucanlarının üretilmelerine ilişkin bilgiler sunuluyor. Kitabın ikinci yarısında ise toprak solucanlarının sınıflandırılması, Türkiye'deki toprak solucanı türleri ve bunların yayılışları anlatılıyor. Görsel olarak açıklayıcı çizimler ve yayılışları gösteren haritalarla desteklenen kitap, sade ve anlaşılır bir dille yazılmış. Az sayıdaki teknik terim içinse kitabın sonunda bir sözlük bulunuyor. Kitabın sonunda ayrıca, kitapta sözü edilen türleri de içeren bir dizin var.

Kitabın başta öğrenciler, öğretmenler, araştırmacılar ve doğa meraklıları olmak üzere tüm okurlara toprak solucanlarını ve onların ekolojik önemini keşfetme konusunda kılavuzluk etmesini umuyoruz.

